

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY-ŠIKANA

ZŠ a MŠ Jesenný, IČO: 70698066

512 12

Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu šikany a návykových látek mezi žáky.

Jeho základem jsou Metodické pokyny MŠMT pro prevenci sociálně-patologických jevů u dětí a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.20006/2007-51 a pro prevenci a řešení šikany mezi žáky škol a školských zařízení č. j.24246/2008-6.

Pedagogičtí pracovníci školy jsou zákonem povinni provádět preventivní opatření v rámci všech aktivit školy a při řešení patologických situací jsou povinni postupovat dle plánu pro řešení krizových situací ve škole. Tento plán je závazný dokument a je velmi důležitý pro bezpečnost a pohodu všech žáků a zaměstnanců školy.

Školní preventivní tým :

ŘEDITEL ŠKOLY Mgr. Věra Vodsedálková

VÝCHOVNÝ PORADCE: Bc. Hana Hanyšová

ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE: Bc. Šárka Podracká

Škola se právně zavazuje:

- Zahrnout informace o nebezpečí užívání návykových látek a zákazu jejich užívání ve škole, v prostorách školy i na všech akcích pořádaných školou, do všech poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví.
- Spolupracovat s Policií České republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí a školskými poradenskými zařízeními při řešení případů týkajících se užívání omamných a psychotropních látek.
- Plnit ohlašovací povinnost vůči orgánům činným v trestním řízení. 3.2 Škola je ze zákona povinná:
- Pomocí školního řádu jasně vymezit zákaz rizikového chování.
- Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky rizikového chování ve škole během výuky, v rámci všech školních akcí i při mimoškolních aktivitách.
- Vytvořit podmínky pro předcházení výskytu rizikového chování v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti.
- Chránit zdraví a bezpečnost žáků před negativními dopady rizikového chování.
- Nést právní odpovědnost za žáky během výuky.
- Vést žáky k prevenci rizikového chování jako součást primární prevence; toto zahrnuje všechny pedagogické pracovníky školy.

Škola má povinnost zajistit podmínky:

- Pro předcházení výskytu šikany, užívání návykových látek a dalších projevů rizikového chování v prostorách školy v době vyučování, včetně školních i mimoškolních činností
- Bezpečnost a ochranu zdraví žáků v prostorách školy v době vyučování, včetně školních akcí.
- Pro poskytování informací žákům a rodičům o rizikových projevech chování a prevenci psychického a fyzického násilí a užívání návykových látek, a to formou přiměřenou věku žáků.

- Působení na žáky v oblasti primární prevence šikany, užívání návykových látek a dalších rizikových projevů chování pomocí činnosti školního metodika prevence a výchovného poradce. Tyto prvky jsou zahrnuty do ŠVP a osnov jednotlivých předmětů. Škola zodpovídá za žáky během vyučování a nese právní odpovědnost.

Preventivní činnosti ZŠ napomáhající k realizaci primární prevence na škole: Škola je povinna zajistit, že žáci a jejich zákonní zástupci obdrží nezbytné informace týkající se rizikového chování a způsobů, jak se před ním chránit. Tyto informace musí být věcné a musí odpovídat rozumovému a osobnostnímu vývoji žáků. Pokud se vyskytnou situace spojené s rizikovým chováním, škola spolupracuje s dalšími institucemi, jako jsou například Policie ČR, Orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo oblastní metodik prevence, PPP apod. Rodiče jsou pravidelně informováni o vývoji svých dětí a mají právo požádat o objasnění hodnocení nebo o pomoc při podezření na rizikové chování dítěte. Škola bude vždy důkladně zvažovat a řešit jakékoli podněty týkající se rizikového chování žáků.

Šikana: Jeden nebo více žáků úmyslně a většinou opakovaně ubližují spolužákovi či skupině spolužáků. Používají agresi a manipulaci. Šikana zahrnuje různé formy chování, jejichž cílem je ublížit, ohrožit nebo zastrašit jednotlivce nebo skupiny. Mezi ně patří cílené a opakované fyzické nebo psychické násilí, jako jsou útoky, bití, vydírání, loupeže a poškozování věcí. Dále sem spadá slovní napadání, jako jsou nadávky, pomlvy, vyhrožování a ponižování, sexuální obtěžování a zneužívání, kyberšikana pomocí sms, e-mailů, pomluv a hanlivých informací na internetu, přehlížení a ignorování s cílem ponížit, omezování osobní svobody, zesměšňování, nadávky, hanlivé přezdívky a vydírání.

Rozdíl mezi šikanou a šikádlením

Mnozí lidé si myslí, že šikanování znamená pouze nejbrutálnější formy fyzického násilí. Tyto názory však často vedou ke zkreslení situace a mohou k němu přispět i

nepřímí svědkové. Rozlišit mezi škádlením a šikanou není snadné, neboť mezi těmito dvěma formami chování může být jen tenká hranice. Když škádlím svého kamaráda, očekávám, že to bude vtipný a příjemný zážitek pro nás oba. Pokud však zjistím, že můj kamarád se na tom nebaví a že ho to dokonce zranilo, cítím lítost a omlouvám se mu. Na druhé straně u šikany to funguje naopak. Agresor se snaží své oběti ublížit a těší se z toho. Nepřináší mu uspokojení, když se omlouvá, spíše opakuje své násilné chování a stupňuje ho.

Varovné signály

Existují varovné signály, které mohou naznačovat šikanování. Například, když žák vstupuje do třídy až s učitelem, když nenápadně stojí u kabinetu během přestávky, když přichází pozdě na hodinu nebo když chodí všude jako poslední. Další známky jsou, když je žák osamocený a nemá kamaráda, když působí stísněně a má smutnou náladu, když vypadá nešťastně a ustrašeně, když má příliš mnoho absencí, když nechce chodit na tělesnou výchovu nebo když se jeho výkon náhle zhorší. Také, pokud jsou během vyučování vysloveny speciální poznámky od spolužáků namířené na žáka, může to být další indikace šikanování.

Obecné postupy

Třídní učitelé, pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy ve spolupráci se zaměřují na identifikaci žáků, kteří spadají do rizikové skupiny s násilnickými sklony.

Zvažovat by se měly zejména následující faktory, které mohou posilovat násilné chování:

- fascinace mediálním násilím, zbraněmi a výbušninami,
- snížená schopnost lítosti,
- hrubé chování k ostatním lidem i zvířatům,
- nedostatek pozitivních vztahů k dospělým a ke škole,
- onemocnění spojená s možnými ataky násilného a nekontrolovaného jednání.

Pokud má pedagog nebo jiný pracovník na škole podezření na šikanu, je důležité s tímto podezřením naložit odpovídajícím způsobem. Svědky šikany mohou být jak spolužáci, tak i pracovníci školy, včetně těch nepedagogických, jako je například kuchařka nebo školník. Přehlížení šikany dospělými je pro oběť ještě bolestivější a pro útočníky znamená, že mohou pokračovat v šikaně, aniž by museli nést následky.

Co dělat, když...

Škole je oznámena šikana dítěte, škola zjistí šikanu žáka. Škola postupuje v souladu s Metodickým pokynem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.

Když rodiče, spolužáci, oběť šikany přijdou za pedagogem a žádají o pomoc kvůli šikaně, pedagog by neměl reagovat obranně nebo nedůvěřivě. Měl by aktivně naslouchat, nezlehčovat situaci a nechat rodiče mluvit bez poučování. Je důležité se umět zeptat na důležité informace a nikdy nepodcenit podezření nebo tvrzení rodičů, že jejich dítě je šikanováno. Je nutné situaci účinně a bezpečně prošetřit.

Škola by neměla pozvat rodiče údajných obětí a agresorů do školy, dokud šikana není vyšetřena. To může vést k chybám v průběhu vyšetřování. Rozhovor s rodiči oběti by měl být individuální a obvykle probíhá až po vyšetření. Úkolem je informovat rodiče o zjištěních a domluvit se na dalších opatřeních. Je užitečné připravit rodiče na třídní schůzku, kde bude podána informace o řešení šikany. Je vážnou chybou neinformovat rodiče o řešení šikany. Opakované řešení šikany s rodiči může vést k eskalaci destruktivních procesů a negativních emocí. Je důležité obecně informovat rodiče (že ve třídě byla šikana a škola ji řešila). U počáteční šikany stačí podat informaci na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany je vhodné svolat schůzku mimořádnou. Je důležité, aby byl na schůzce přítomen školou pověřený a vyškolený pedagog (výchovný poradce a metodik školní prevence).

Pravidla rozhovorů

Zajistíme bezpečí pro oběť. NIKDY nepřistupujeme k přímé konfrontaci oběti agresora, ani nekonfrontujeme zákonné zástupce oběti a agresora. Veškeré schůzky probíhají jednotlivě, avšak osobně. Dodržujeme anonymitu výpovědí svědků a oběti. Vše zapisujeme. Zápisy si necháme žáky i zákonnými zástupci podepsat. Každý zápis musí mít uveden datum, strukturu a závěr (na čem jsme se domluvili), podpisy všech zúčastněných. Jednáme vždy se zájmem žáka i třídy.

Fáze rozhovorů

Po případné identifikaci situace šikany následuje fáze rozhovorů. Tyto rozhovory jsou pedagogické, nikoli terapeutické, a jejich průběh řídí školní metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem. V ideálním případě by se rozhovory s obětí, svědky a agresorem měly uskutečnit v jeden den, a proto je důležité, aby vedení školy upravilo školní rozvrh a zajistilo suplování. Rozhovory s obětí a agresorem probíhají individuálně, nikdy nesmí být konfrontováni. Prvním krokem při rozhovoru je hovořit s informátorem, pokud existuje. Pokud šikanu odhalíme sami, hovoříme nejprve s obětí a poté se svědky. Svědky volíme mezi žáky, kteří s obětí kamarádí, případně nezávislých na agresorovi. Rozhovory se svědky a obětí vedeme s velkou diskrétností a zajištěním důvěrnosti informací. K oběti přistupujeme s ohledem na citlivost situace, je důležité vyjádřit pochopení, podporu a ochotu pomoci

CÍLEM JE ZJISTIT KDO UBLIŽOVAL, JAK UBLIŽOVAL, JAK DLOUHO, KDE SE TO ODEHRÁVALO, ZDA EXISTUJÍ SVĚDCI.

Finální fáze rozhovorů probíhá s agresorem/agresory, při které se jasně oznámí, že máme informace o situaci a budou z ní vyvozeny důsledky. Je důležité poskytnout prostor pro vlastní vyjádření, ale nikdy nesmí být konfrontováni s obětí. Pokud je agresorů více, rozhovory musí proběhnout rychle a najednou, aby se na výpovědi nemohli domluvit. Během rozhovorů sledujeme, zda jednání nevykazuje známky trestného činu.

V případě potřeby řešíme situaci ve spolupráci s Policií ČR a OSPOD.

Kontaktování rodičů

Je důležité, aby rodiče žáků, kteří se stali obětí nebo agresorem šikany, byli informováni o průběhu vyšetřování a o dalších krocích, které bude škola podnikat vůči oběti, agresorům a celé třídě. Tyto rozhovory probíhají vždy individuálně. Rodiče agresorů budou informováni až po ukončení vyšetřování. Účelem tohoto kontaktu je seznámit je se situací a s tím, jaké výchovné opatření bude škola podnikat. Výchovné komise se zúčastní ředitel školy, školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, žák-agresor a jeho rodiče. Je vhodné postupovat tak, že nejprve seznámíme rodiče s problémem, poté vyjádření pedagogů, žáka a jeho rodičů, následně se bude projednávat rozhodnutí výchovné komise za „zavřenými dveřmi“. Na závěr se rodiče a žák seznámí s výsledky komise (např. důtkou, podmíněným vyloučením, vyloučením, sníženou známkou z chování atd.). Pokud je to nezbytné, může výchovná komise doporučit zákonným zástupcům péči v pedagogicko-psychologické poradně nebo středisku výchovné péče. Pokud rodiče odmítnou spolupráci se školou, bude situace oznámena na OSPOD nebo Policii ČR. Rodiče oběti mohou být informováni dříve, například pokud je nutné oběť z důvodu bezpečnosti poslat domů, nebo pokud chceme získat další informace o nepřímých projevech šikany, které si oběť mohla všimnout. Poté, co se uskuteční výchovná komise s rodiči agresora, sdělíme rozhodnutí této komise rodičům oběti. Poslední fází je informování ostatních rodičů na třídní schůzce o šikaně a o tom, jakými kroky byla tato situace řešena. V počátečních fázích šikany lze tuto informaci sdělit na pravidelné třídní schůzce, ale na této schůzce musí být přítomen také školní metodik prevence a výchovný poradce.

Péče o třídu, v níž byla detekována šikana

Po vyřešení případu šikany a přijetí výchovných opatření je důležité informovat všechny žáky ve třídě o situaci. Vysvětlíme jim obecně, co se stalo, připomeneme školní řád a jeho pravidla. Jasně stanovisko proti násilnému chování je samozřejmostí. Třída, která se setkala se šikanou, je nyní velmi citlivá a riziková. Proto je důležité obnovit bezpečné a přátelské prostředí. K tomuto účelu můžeme využít intervenční programy, které může vést školený odborník na primární prevenci nebo organizace specializující se na prevenci.

Výchovná opatření

V souladu s metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy jsou k dispozici následující postupy pro prevenci a řešení šikanování mezi žáky ve školách a školských zařízeních:

Pro potrestání agresorů mohou být použity následující opatření: - napomenutí nebo důrazné upozornění od třídního učitele (NTU, DTU) - důraznější upozornění od ředitele (DŘŠ) - snížení známky z chování

V případě mimořádných situací mohou být použita tato opatření:

- Doporučení rodičům obou stran – jak oběti, tak agresorů – aby navštívili ambulantní oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež (SVP) nebo podobných organizací.
- Doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili dítě do pobytového oddělení SVP, nebo aby žák absolvoval dobrovolný diagnostický pobyt v místně příslušném diagnostickém ústavu.
- Dodání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte na zahájení řízení o nařízení předběžného opatření nebo ústavní výchovy, s následným umístěním dítěte v diagnostickém ústavu.
- Oznámení policejnímu orgánu, pokud došlo k závažnějšímu případu šikanování.

Užitečné kontakty a odkazy

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA:

- Semily, Nádražní 213 - tel./fax.: (+420) 721 128 300, (+420) 778 755 210 -

poradna@pppsemily.cz

- www.pppsemily.cz PORADNA PRO RODINU, MANŽELSTVÍ A MEZILIDSKÉ

VZTAHY: - Zařízení Centra intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého

kraje, p.o. - Nádražní 213, Semily (budova Základní školy speciální a sídlo PPP) -

tel.: (+420) 727 943 323 (nutno objednat) - Služby poradny jsou bezplatné.

POMOC A RADY:

- www.linkabezpeci.cz

- www.minimalizacesikany.cz

- www.nntb.cz

- www.bezpecnyinternet.cz

- www.bezpecne-online.cz

- Maják, o.p.s., Rumjancevova 3, Liberec 1, 460 01, 485 113 271, 482 712 995-

Linka důvěry Liberec, 485 177 177

- Linka bezpečí dětí a mládeže, 800 155 555

- Pavelčák-poradenská praxe, Gagarinova 877, Liberec 6, 460 07, 728 022 618-

Středisko vých. péče Čáp, Na Výšinách 451/9, Liberec 5, 460 05, 482 750 807